

רשות ניירות ערך

ISRAEL SECURITIES AUTHORITY

מחלקת תאגידים
רחוב כנפי נשרים 22, ירושלים 95464
טל: 02-6556444 פקס: 02-6513160
www.isa.gov.il

י"ט כסלו, תשע"ג
3 דצמבר, 2012

באמצעות פקס
מס' 03-6074422

לכבוד, [REDACTED]
(להלן - "החברה"),
דרך משרד [REDACTED] ושות'
א.ג.נ,

הנדון: הטיפול החשבונאי בעסקת רכישת [REDACTED] על ידי החברה

סימוכין: מכתביכם מימים 31 במאי 2011, 29 בדצמבר 2011, 6 במרס 2012, 29 באפריל 2012, 7 במאי 2012, 8 במאי 2012, 31 במאי 2012, ישיבה מיום 29 במאי 2012, ישיבה מיום 27 בספטמבר 2012

במענה לפנייתכם שבסמך ("הפניה"), ובהתייחס לטיפול החשבונאי שהועלה על ידכם, מובאת להלן עמדת סגל הרשות בהתייחס לנושא שבנדון, כפי שנמסרה לכם בפגישתנו מיום 27 בספטמבר 2012. עמדה זו מבוססת על המסכת העובדתית שנפרשה במכתביכם, בפגישותינו ובשיחותינו, ועליה בלבד, ובהנחה כי היא משקפת את כל הנתונים הרלבנטיים לעניין שבנדון.

רקע עובדתי

עניינה של הפניה הינו הטיפול החשבונאי בעסקת רכישה מתוכננת ("העסקה") של 100% ממניות חברת [REDACTED] בע"מ והחברות הבנות שלה ("הנרכשות") על ידי חברת [REDACTED] וחברות הבנות שלה ("הרוכשות").

הרוכשות, העוסקות בתחום [REDACTED], הינן בבעלות [REDACTED] אחים ("האחים" או "הבעלים") בהחזקה בשיעורים שווים ([REDACTED] כ"א). הבעלים קיבלו את מניותיהם ברוכשות במועדים שונים, לפני למעלה מ-11 שנים. כל אחד מהאחים עובד ברוכשות בתפקיד ניהולי.

הנרכשות, הפועלות בתחומים דומים לתחומים שבהן עוסקות הרוכשות, הינן אף הן בבעלות האחים בהחזקה בשיעורים שווים ([REDACTED] כ"א), וזאת החל משנת 2005. כל אחד מהאחים עובד בנרכשות בתפקיד ניהולי.

החלטות תפעוליות ופיננסיות ברוכשות ובנרכשות נעשות באופן פרטני לכל עניין ועניין ולפי קריטריון רוב קולות מבין האחים, וזאת בהתאם לתקנון החברות. לא קיימים בין האחים הסכמים נוספים כלשהם (מעבר לתקנון), בין בעל פה ובין בכתב, המתווים הסדרי הצבעה וקבלת החלטות ברוכשות ו/או בנרכשות. מניתוח החלטות שנתקבלו בדירקטוריונים של הרוכשות והנרכשות ב-3 השנים האחרונות, לא ניתן לזהות דפוסי הצבעה משותפים בין הבעלים וכל אחד מהם מצביע בהתאם לשיקוליו. קרי, חלק מההחלטות התקבלו ברוב קולות ולא פה אחד, כאשר

לא ניתן להצביע על כך שהרוב הורכב תמיד מאותם שלושה אחים. מרבית החלטות שמגיעות לדירקטוריון הינן החלטות בדבר כניסה לפרויקטים חדשים, הגשת הצעות למכרזים, פעולות משפטיות וחלוקת דיבידנד.

הפעילויות של הרוכשות והנרכשות מנוהלות באמצעות מרכזים לוגיסטיים נפרדים ותחת מותגים שונים.

לטענת החברה, במטרה ליצור ערך סינרגטי בין פעילויות הנרכשות והרוכשות ועל מנת להשיג תועלות עסקיות נוספות מתכננים הבעלים למזג בין החברות, על ידי ביצוע עסקת רכישה שבמסגרתה יועברו 100% ממניות כל אחת מהנרכשות אל אחת החברות שבשליטתן המלאה של הרוכשות.

לאחר העסקה יוחזקו 100% מהמניות של הנרכשות ע"י הרוכשות והבעלים ימשיכו להחזיק בשיעורים שווים ברוכשות (כ"א).

השאלות החשבונאיות:

1. האם עסקת הרכישה מהווה צירוף עסקים בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 3 בדבר צירוף עסקים ("IFRS-3" או "התקן"), ובהתאם יש ליישם את שיטת הרכישה כהגדרתה בתקן, שמא מהווה העסקה עסקת צירוף עסקים של ישויות הנמצאות תחת אותה שליטה, ומשכך מוחרגת מהתקן?

2. בהינתן שמדובר בעסקת צירוף עסקים של ישויות הנמצאות תחת אותה שליטה המוחרגת מהתקן – מהו הטיפול החשבונאי הנאות בעסקה?

דיון חשבונאי

1. סעיף 2(ג) לתקן קובע כי התקן לא יחול על:

"a combination of entities or businesses under common control".

הוה אומר, בהתאם להוראות התקן, הוא לא יחול על צירופי עסקים של ישויות הנמצאות תחת אותה שליטה (להלן – "צירוף עסקים תחת אותה שליטה").

2. סעיף 11 לתקן קובע כי:

"...A business combination involving entities or businesses under common control is a business combination in which all of the combining entities or businesses are ultimately controlled by the same party or parties both before and after the business combination, and that control is not transitory".

דהיינו, צירוף עסקים שבו מעורבים ישויות או עסקים הנמצאים תחת אותה שליטה הוא צירוף עסקים בו כל הישויות או העסקים המשתלבים נשלטים, בסופו של דבר, על ידי אותו צד או אותם צדדים, לפני צירוף העסקים ולאחריו, ושליטה זו אינה ארעית.

3. סעיף 22 מרחיב וקובע כי:

"A group of individuals shall be regarded as controlling an entity when, as a result of contractual arrangements, they collectively have the power to govern its financial and operating policies so as to obtain benefits from its activities. Therefore, a business combination is outside the scope of this IFRS when the same group of individuals has, as a result of contractual arrangements, ultimate collective power to govern the financial and operating policies of each of the combining entities so as to obtain benefits from their activities, and that ultimate collective power is not transitory".

כלומר, קבוצת יחידים תחשב לשולטת בישות כאשר, כתוצאה מהסדרים חוזיים, יש להם במשותף הכוח לקבוע את מדיניותה הפיננסית והתפעולית כדי להשיג הטבות מפעילויותיה. צירוף עסקים אינו נמצא בתחולת התקן כאשר לאותה קבוצה של יחידים, יש כתוצאה מהסדרים חוזיים, כוח משותף אולטימטיבי, לקבוע את המדיניות הפיננסית והתפעולית של כל אחת מהישויות המשתלבות, כדי להשיג הטבות מפעילויותיהן, וכוח משותף אולטימטיבי זה אינו ארעי.

עמדת החברה בקליפת האגוז

4. עמדת החברה לגבי השאלה הראשונה הינה כי העסקה מהווה צירוף עסקים, אשר הינו בתחולת התקן ומשכך תטופל לפי שיטת הרכישה.

5. החברה מבססת עמדתה על הוראות התקן ועקרונות פרשנות מספר 17 בדבר חלוקה לבעלים של נכסים שאינם במזומן, משם עולה כי עסקה תיחשב לעסקה תחת אותה שליטה רק כאשר קיים הסדר חוזי בין יחידים אשר גורם לשליטה בישות. במקרה דנן, לטענת החברה לא קיימים הסדרי הצבעה, לא בכתב ולא בעל פה, בין הבעלים. ההחלטות בנושאים המהותיים בכל החברות מתקבלות ברוב רגיל, מבלי שקיימים דפוסי הצבעה משותפים.

6. יתרה מכך, עצם קיומו של קשר משפחתי בין היחידים המחזיקים ברוכשות ובנרכשות אינו יוצר אוטומטית חזקה בדבר קיום הסדר חוזי בין יחידים ולפיכך אינו מצביע לכשעצמו על כך שמדובר בעסקים הנמצאים תחת אותה שליטה. קיימות עמדות מקצועיות לפיהן יש לבחון כל קשר משפחתי לגופו של עניין, וישנן נסיבות פרטניות בהן קשר משפחתי עשוי להקים חזקה בדבר קיומו של הסדר כאמור, ברם נסיבות עניינן של הרוכשות והנרכשות אינן נכללות בגדר מקרים אלו.

7. עמדת החברה לגבי השאלה השנייה הינה כי גם במצב בו נטען כי העסקה אינה בתחולת התקן (עמדה שכאמור החברה חולקת עליה), קרי, במצב שבו המדובר על צירוף עסקים תחת אותה שליטה, הרי שבהתאם להיררכיית הטיפול החשבונאי בעסקאות המפורטת בתקן חשבונאות בינלאומי 8, "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות" ("IAS-8"), יש ליישם באנלוגיה את עקרונות IFRS-3 שדן בנושא דומה וקשור.

8. בנוסף טוענת החברה, כי הצגת הנרכשות לפי שווי הוגן, במסגרת הגוף הממוזג, רלוונטית הרבה יותר מאשר הצגתן לפי ערכים היסטוריים כפי שנכללו בדוחות הנרכשות עובר לעסקה. הרלוונטיות בהצגת הנרכשות לפי שווי הוגן מתחדדת לאור הטענה כי גלומה בעסקה מהות עסקית רבה, כדוגמת חסכון עלויות, הסרת חסמים, אפשרות להשתתפות במכרזי ענק בארץ ובעולם, יציאה לפעילות בחו"ל, הקלה על קבלת אשראי מהמערכת הבנקאית, ועוד.

עמדת סגל הרשות באשר לשאלה הראשונה: האם מדובר בצירוף עסקים תחת אותה שליטה?

9. סגל הרשות סבור כי בעסקה הנוכחית הרוכשות והנרכשות נשלטות בסופו של דבר על ידי אותם צדדים, ולפיכך העסקה מהווה צירוף עסקים תחת אותה שליטה.

10. המאפיין הייחודי של עסקאות צירוף עסקים תחת אותה שליטה הינו שבסופו של דבר, לא חל שינוי ביכולת ההכוונה של בעלי המניות הסופיים את החזקותיהם. מאפיין זה, בו מנקודת מבט בעלי המניות, ביחד ולחוד, מבוצע רק שינוי מבני בתוך קבוצת התאגידים אותם הם מכוונים, מתקיים גם במקרה דנן. קרי, כפי שיפורט להלן, אין כל שינוי ביכולת ההכוונה של הבעלים את פעילות הרוכשות והנרכשות, בדרך בה היא מתבצעת, ובעוצמת ההשפעה של כל בעל מניות – לפני ואחרי העסקה המתוכננת.

11. מבחינת הרקע העובדתי עולה כי הכוונת פעילות החברות, הן הרוכשות והן הנרכשות, נעשית על ידי [REDACTED] בעלי מניות, שהינם קרובי משפחה (אחים). מעבר לקרבת המשפחה, לאחים יש במשותף את הכוח לקבוע את המדיניות הפיננסית והתפעולית של הרוכשות והנרכשות כדי להשיג הטבות מפעילויותיהן. יכולת זו מתבטאת הן באופן קבלת ההחלטות ברוכשות ובנרכשות, הן במבנה הניהול של הרוכשות והנרכשות, והיא מלווה אף בקיומו של הסדר חוזי בין בעלי המניות.

12. היכולת לכוון את פעילות החברות, אינה רק תיאורטית, אלא באה לידי ביטוי בפועל על דרך של מינוי עצמם כדירקטורים, על דרך של קבלת החלטות בקשר עם זכויות ההצבעה שלהם בחברות, על דרך מינויים האחד את השני למנהלים פעילים בחברות הרוכשות והנרכשות. כל אלה מצריכים שיתוף פעולה מתמשך, הבא לידי ביטוי הן בניהול השוטף עצמו, והן בקבלת ההחלטות באורגנים של החברה (קרי, הן בכובעם של האחים כבעלי מניות, והן ביישום הכוח שלהם בכובעם כדירקטורים ונושאי משרה בחברה), כאשר לכל אחד מהבעלים אינטרס להמשיך ולשמור על שיתוף פעולה לאורך זמן בשל כהונתו כנושא משרה בתאגידים.

13. בנוסף, בין האחים קיים הסדר חוזי לשיתוף פעולה, בדמות תקנוני החברות. תקנוני החברות הרוכשות והנרכשות, מסדירים את מנגנון קבלת ההחלטות באסיפה הכללית, וקובעים, כי החלטה באסיפה כללית תתקבל אם זכתה ברוב דעות רגיל, לפחות, של בעלי המניות הנוכחים באסיפה והמצביעים על ההחלטה. החלטת הרוב מחייבת את כל [REDACTED] האחים ולפיה נקבעת המדיניות הפיננסית והתפעולית המיושמת בשם כל הבעלים¹. התקן אינו דורש כי הסדר חוזי (הסכם) יהיה הסכם כתוב, והסדר חוזי בין בעלי מניות יכול להתקיים גם בעל פה. עצם קיומו של הסכם כתוב אינו הכרחי לצורך קביעה כי בין בעלי מניות קיים הסדר חוזי לשיתוף פעולה, אולם קיומו של הסכם כתוב משמש ראייה משמעותית לקיומו של הסדר כאמור.

14. טענה נוספת שנטענה בידי החברה הינה, כי "הסדר חוזי" כמשמעותו בתקן, היה מתקיים, לדוגמא, רק אילו נקבע הסדר בכתב הקובע חובת דיון פורמאלי קודם לשיבת הדירקטוריון. איננו יכולים לקבל את עמדת החברה, שכן פרשנות שכזו חוטאת לתכלית התקן בכך שמאפשרת להציג תוצאות שונות לאותה עסקה וזו רק כתלות בניסוח הסכם משפטי שמחייב קיומה של ישיבה מקדימה, ולא כתוצאה ממהות כלכלית שונה.

15. נדגיש, כי שאלת קיומה של יכולת לשלוט במשותף (collective control) על ידי קבוצת יחידים, אינה שקולה לשאלת קיומה של שליטה משותפת (joint control), כמשמעות המונחים בתקן דיווח כספי בינלאומי 11 הסדרים משותפים ("IFRS-11").

המונח שליטה משותפת משמעו, בהתאם ל-IFRS 11, קבלת החלטות בהסכמה פה אחד על ידי הצדדים ("שליטה פה אחד"). לעמדת סגל הרשות, אין לצקת למונח "שליטה במשותף" את תוכנו המצומצם של המונח "שליטה פה אחד", ולא נדרש כי תתקיים שליטה פה אחד על מנת לקבוע שיש לקבוצת יחידים כוח במשותף לשלוט בישות. זאת, הן בשל הלשון בה משתמש התקן והן בשל תכלית החרגת עסקאות אלה מהתקן.

ודוק, התקן עושה שימוש במונח collective control לתיאור החרגת צירופי עסקים תחת אותה שליטה, ואינו משתמש במונח joint control. מונחים אלו נכללים כאמור במסגרת IFRS 11 אשר מהוראותיו ניתן ללמוד על ההבדל בין המונחים: סעיף 5 ל-IFRS-11 קובע כי שלב ראשון בהערכת זכויות הצדדים הינו בחינת יכולתה של קבוצת היחידים לשלוט על הסדר:

*"In assessing whether an entity has joint control of an arrangement, an entity shall assess first whether all the parties, or a group of the parties, control the arrangement ... When all the parties or a group of the parties, **considered collectively**, are able to direct the activities that significantly affect the returns of the arrangement (ie the relevant activities), the parties **control the arrangement collectively**."* (הדגשה לא במקור)

¹ ויודגש, אין טענתנו, כי כל אימת שיש תקנון המסדיר יחסים חוזיים בין בעלי המניות, הרי שיראו בכולם שולטים במשותף, שכן השליטה המשותפת נלמדת ממכלול הנסיבות. כך למשל, בהינתן 100 בעלי מניות בחברה פרטית שיחסיהם מוסדרים על פי הסכם, הוא התקנון, לא נכון יהיה לומר כי כל בעלי המניות שולטים במשותף. שונים בתכלית הם פני הדברים, כאשר מדובר בהסדר תקנוני בין ארבעה בעלי מניות, שלכולם יש זכות השפעה זהה. טענתנו היא, כי בנסיבות האחרונות, קיומו של תקנון, מהווה ראייה חיצונית לקיומו של הסדר חוזי המסדיר את מערכת היחסים בין ארבעת בעלי מניות הפועלים במשותף.

קרי, כאשר לקבוצת צדדים שנבחרים במשותף, יש את היכולת להתוות את הפעילויות שמשפיעות באופן משמעותי על התשואות מההסדר, הצדדים שולטים במשותף על ההסדר. להבדיל, שליטה פה אחד מתקיימת כאשר החלטות לגבי הפעילויות הרלוונטיות דורשות הסכמה פה אחד של הצדדים ששולטים במשותף על ההסדר. כלומר, אין בהיעדר קיומו של מנגנון לקבלת החלטות פה אחד כדי לפגום ביכולת השליטה במשותף על ידי האחים – יש בה לכל היותר לשלול קיומה של שליטה פה אחד על ידם.

16. לבסוף, ולמעלה מן הצורך, עסקינן במקרה בו [REDACTED] בעלי המניות הינם כאמור קרובי משפחה. לדעת סגל הרשות, קיימת חזקה, הניתנת לסתירה, כי כאשר קבוצת היחידים המכווניה את פעילות התאגיד הינה כולה בני משפחה מקרבה ראשונה, יש לראותם כמחזיקים הפועלים יחד, אף בהיעדר קיומו של הסכם. חזקה זו לא נסתרה בנסיבות עניינן של הרוכשות והנרכשות. עוד יצוין, כי גם החברה עצמה הציגה פרשנויות של משרדי ראיית החשבון המציגות מקרים של החזקה בידי קרובי משפחה, בהם נוצרת חזקה, לפיה קיימת שליטה במשותף גם ללא הסדר חוזי. לדוגמא, החזקה של קרובי משפחה מסוימים, כגון אב ובן שנסמך על שולחנו. יתרה מכך, כאמור במקרה דנן קיים הסדר חוזי בין כל בעלי המניות ולבעלי המניות יכולת לשלוט במשותף על ההסדר, ושיתוף פעולה זה אף נתמך בראיה חיצונית (התקנון), ולכן השליטה במשותף הייתה מתקיימת גם אילו לא מדובר היה בבעלי מניות שהם קרובי משפחה.

17. [REDACTED]

18. מהנסיבות בפועל עולה, כי הבעלים, שהינם קרובי משפחה מדרגה ראשונה (אחים), הפועלים בשיתוף פעולה בעסקיהם (הרוכשות, הנרכשות [REDACTED]) פועלים בשיתוף פעולה מלא, על פי מנגנון קבלת החלטות של רוב רגיל מתוך [REDACTED]. שיתוף הפעולה בא לידי ביטוי הן בהצבעותיהם באסיפות הכלליות, הן במינוי ההדדי שלהם האחד את השני לדירקטורים והן במינוי שלהם האחד את השני לנושאי משרה בחברה, באופן שמחייב שיתוף פעולה בכל קבלת ההחלטות התפעולית והאחרת בחברה. בנוסף, שיתוף הפעולה האמור מוסדר בהסכם בכתב, הוא התקנון. נוסף על כך, בנסיבות דומות הצהירו על עצמם בעלי המניות דלעיל, הפועלים בתאגיד אחר [REDACTED] באופן זהה לאופן בו הם פועלים ברוכשות ובנרכשות, כבעלי שליטה המחזיקים יחד במניות [REDACTED]. יתרה מכך, העסקה לא יוצרת כל שינוי ביכולת ההכוונה של הבעלים את פעילות הרוכשות והנרכשות, בדרך בה היא מתבצעת ובעוצמת ההשפעה של כל בעלי המניות.

לפיכך, לעמדת סגל הרשות, העסקה המתוארת הינה עסקת צירוף עסקים תחת אותה שליטה. לאור כל אלה, סגל הרשות אינו מקבל את עמדת החברה לפיה עסקת הרכישה מהווה צירוף עסקים שהינו בתחולת התקן ומשכך חייבת להיות מטופלת לפי שיטת הרכישה.

עמדת סגל הרשות באשר לשאלה השנייה

19. משנקבע כי העסקה דנן הינה עסקת צירוף עסקים תחת אותה שליטה ומשכך מחוץ לתחולת התקן, נשאלת השאלה מהו הטיפול החשבונאי הנאות בעסקה.

20. כאמור לעיל, צירוף עסקים תחת אותה שליטה הוא צירוף עסקים בו כל העסקים המשתלבים נשלטים, בסופו של דבר, על ידי אותו צד, או אותם צדדים (כמו בנסיבות עניין של הרוכשות והנרכשות).

21. במקרים רבים מבוצעות עסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה משיקולים וטעמים שונים מאלו העומדים בבסיס עסקאות צירופי עסקים בין ישויות שאינן מצויות ערב העסקה תחת אותה השליטה. אף כי במקרים רבים גלומה מהות כלכלית גם בעסקאות אלו, הרי שהיא שונה מהמהות הקיימת בצירוף עסקים רגיל, ולא אחת מהותה הוא רה-ארגון של פעילות בעל השליטה והמשכיות עסקיו תחת מסגרת אחת.

22. נכון להיום, על רקע החרגת עסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה מהתקן, התקינה הבינלאומית שותקת לגבי אופן הטיפול בעסקאות כאמור, ובפרט כיצד יש לטפל בעסקת צירוף עסקים שכזו במסגרת הדוחות הכספיים של התאגיד הרוכש, ואינה מספקת הנחיות מספקות וברורות בנושא זה כתוצאה, קיימת בעולם פרקטיקה מגוונת בקשר עם הטיפול החשבונאי בעסקאות מסוג זה.

23. באופן כללי מציגה החברה שתיים מתוך הגישות הקיימות לדבריה בפרקטיקה לטיפול חשבונאי בעסקאות צירוף עסקים תחת אותה שליטה, הניתנות, לגישה, להחלה בנסיבות עניינה:

א. יישום עקרונות IFRS 3, על דרך אנלוגיה, ביחס לכל עסקת צירוף עסקים תחת אותה שליטה, ללא קשר לתוכן ומהות העסקה. לפי גישה זו, ניתן ליישם את שיטת הרכישה המוגדרת ב-IFRS-3, כבחירת מדיניות חשבונאית. זאת, על אף ההחרגה הקיימת לעסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה במסגרת התקן, ומכוח החלת ההוראות באנלוגיה על פי העקרונות שנקבעו במסגרת סעיף 11(א) ל- IAS 8.

בהיעדר תקן דיווח כספי בינלאומי החל ספציפית על עסקה, קובע IAS 8 כי על ההנהלה להפעיל את שיקול דעתה בפיתוח ויישום מדיניות חשבונאית, כאשר בהפעלת שיקול הדעת כאמור, תתחשב ותשקול ההנהלה את הישימות של הדרישות בתקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים הדנים בנושאים דומים וקשורים.

לפי גישה זו, עסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה הינן נושא דומה וקשור לצירופי עסקים אחרים, ולכן יש לשקול וללמוד מדרישות הדיווח בתקן גם על עסקאות אלו.

ב. יישום עקרונות IFRS 3, על דרך אנלוגיה, ביחס לעסקאות צירוף עסקים תחת אותה שליטה אשר יש להן "מהות כלכלית" משמעותית. לעמדת החברה, בנסיבות עניינה קיימת לעסקה מהות כלכלית משמעותית, ומשכך ניתן ליישם את עקרונות IFRS 3.

24. כאמור, לאור החרגתן של עסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה מ-IFRS 3 והיעדר תקן חשבונאי מפורש הדין בעסקאות מסוג זה, קיימת בעולם פרקטיקה מגוונת, הנתמכת על ידי מקורות שונים, ובכלל זה הוראות התקינה האמריקאית, עמדות של רגולטורים זרים וספרות מקצועית של משרדי ראיית החשבון המובילים בעולם. פרקטיקה זו מציגה משרעת רחבה של חלופות טיפול אפשרויות, החל מיישום שיטת as pooling ביחס לכל עסקה כאמור, וכלה ביישום שיטת הרכישה ביחס לכל עסקה כאמור.

25. אף כי תקני ה-IFRS הינם תקנים מבוססי עקרונות, ולא אחת מאפשרים בחירה בין חלופות שונות, שיתכן כי אחת מהן תהיה עדיפה מבחינתה של חברה מיישמת מטעמים שונים, לרבות ערך מוסף שעשוי לנבוע לה ממתכונת המדידה ו/או ההצגה, הרי שיש להימנע מתועלתנות ביישום כללי החשבונאות, באופן שיש בו פוטנציאל פגיעה בעקרונות בסיס של דיווח כספי, ולרוקן מתוכן הוראות מפורשות שנקבעו במסגרת התקנים. פרשנות לפיה על אף ההחרגה המפורשת של עסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה ניתן להחיל באמצעות הוראות IAS 8 את הוראותיו של אותו התקן, בפרט כאשר קיימות חלופות טיפול אחרות, מעלה חשש לעשיית פלסטר את הוראות התקינה. לעמדת סגל הרשות, אין לפרש את הוראות סעיף 11(א) ל- IAS 8 ככזה המאפשר לפתח מדיניות חשבונאית ביחס לעסקה מסוימת בהתבסס על דרישה בתקן בינלאומי שהחריג את אותה העסקה.

26. בנסיבות בהן לא קיימת הוראה מפורשת בתקינה החשבונאית, קיים מקום חשוב גם לשיקולי מדיניות רגולטורים. בפרט, במקרים בהם לכאורה ניתן ליישם מספר חלופות טיפול. שיקולי מדיניות אלו מאפשרים לרגולטור הנדרש לשאלת אימוץ כלל חשבונאי בהיעדר הוראה מפורשת בתקינה, להעדיף פרשנות השמה דגש על מניעת תועלתנות ביישום כללי החשבונאות, מניעת יישום גישות פרשניות אשר מבקשות להכניס בדלת האחורית כלל שהוחרג בדלת הראשית, ועל שמירה על האינטרס של ציבור המשקיעים. כך הוא גם בענייננו.

27. במשרעת חלופות הטיפול האפשריות, לכאורה, על פי פרקטיקות שונות הנוהגות בעולם ועל פי פירמות ראיית החשבון הבינלאומית המובילות, סבור סגל הרשות, כי על רקע תכלית החרגת עסקאות צירוף עסקים תחת אותה שליטה מ-IFRS-3, כמו גם על רקע הוראות "המסגרת המושגית לעריכת דוחות כספיים והצגתם" (להלן: "**המסגרת המושגית**"), יש לתת עדיפות למהות הכלכלית של העסקאות על פני צורתן המשפטית.²

28. בהיעדר הוראה מפורשת בתקינה הבינלאומית, ובשים לב לבעייתיות הגלומה בהחלה על עסקה של עיקרון חשבונאי אחת שהוחרג מפורשות, יש להעדיף כלל חשבונאי הנתמך על ידי מערכות תקינה חשבונאית מקיפות אחרות³ והנמנע מהחלה של תקן חשבונאי על עסקה שהוחרגה ממנו. הסדר כאמור, קיים במסגרת התקינה האמריקאית, ולפיו ככלל, יש ליישם

² וראו בהקשר זה את סעיף 35 למסגרת המושגית: "על מנת שמידע ייצג נאמנה את העסקאות והאירועים האחרים שאותם הוא מתיימר לייצג, יש לטפל בהם ולהציגם בהתאם למהותם ולמציאות הכלכלית, ולא בהתאם לצורתם המשפטית גרידא. מהותם של עסקאות או אירועים אחרים לא תמיד עולה בקנה אחד עם המשתמע לכאורה מצורתם המשפטית או מצורתם הנחזית...".

³ וראו בהקשר זה את סעיף 12 ל- IAS 8: "בהפעלת שיקול דעת... ההנהלה יכולה גם להביא בחשבון פרסומים עדכניים של גופי תקינה אחרים, שלהם מסגרת מושגית דומה לפיתוח תקני חשבונאות, ספרות מקצועית-חשבונאית אחרת, ופרקטיקות ענפיות מקובלות...".

בקשר עם עסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה את גישת ה- as pooling, וזאת למעט עסקאות בהן מעורב מיעוט אשר חל שינוי בשיעור החזקתו בתאגיד הרוכש או הנרכש ערב העסקה.

29. בעסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה בהן לא חל שינוי בשיעור המיעוט המחזיק בעסקים המשתלבים, לא חל, למעשה, שינוי גם בזכויותיו של בעל השליטה בעסקים, ומהותה של העסקה, אף אם היא מניבה לבעל השליטה ערך מוסף ותועלת, היא, כאמור, המשכיות עסקיו במבנה ארגוני שונה. במקרים שכאלה, לא קיימים נימוקים מספקים לפתיחת "דף חדש" המתבטא בשערוך נכסי והתחייבויות התאגיד הנרכש. הצדקה לשערוך שכזה, ניתן למצוא באותם מקרים בהם חל שינוי בזכויותיו הכוללות של בעל השליטה בכל העסקים שהחזיק.

30. לפיכך, על רקע האמור לעיל בעניין אופן יישום סעיף 11(א) ל- IAS 8, התכלית הנוגעת לעסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה, מאפייני השוק הישראלי כשוק בו מבוצעות עסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה בשיעורים גבוהים יחסית אל מול שווקים אחרים בעולם וקיומו של הסדר ייעודי בתקינה האמריקאית, סבור סגל הרשות כי בפיתוח המדיניות החשבונאית לטיפול בעסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה, יש, בהתאם להוראות IAS 8 להביא בחשבון את ההסדר של התקינה האמריקאית. הוזה אומר, רק במקרים בהם חל שינוי בשיעורי החזקתו של המיעוט בעקבות עסקת צירוף העסקים תחת אותה השליטה, ניתן, כמדיניות חשבונאית, ליישם את שיטת הרכישה.

31. יש לדחות את טענת החברה לפיה יש לתת עדיפות לחלופה לפיה יוצגו הנרכשות לפי שווי הוגן במסגרת הגוף הממוזג שכן הצגה זו רלוונטית יותר. ראשית, אין לטענה הצדקה מעצם העובדה שהכללים שבתקן המאפשרים מדידה לפי שווי הוגן, אינם חלים על עסקאות מסוג זה כך שאין עדיפות לשיטת טיפול זו בראיית התקן הרלוונטי. שנית, האפשרות שמסדיר התקן להציג את הנרכשות לפי שווי הוגן הינה אפשרות חד פעמית שהעיתוי שלה תלוי בביצוע העסקה ולא בשום גורם אחר. קרי, צריכות להתקיים נסיבות ספציפיות על מנת שניתן יהיה ליישמו.

32. זאת ועוד. הגישה שאינה מאפשרת שימוש בשיטת הרכישה המבוססת על שווים הוגנים, בעסקאות בהן לא מעורב מיעוט שחל שינוי בשיעור החזקתו, מציפה גם את הבעייתיות הקיימת ביישום שיטת הרכישה במצבים אלו. בהיעדר מיעוט, אשר שיקוליו ומניעיו באישור עסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה, מתעוררת שאלה גם באשר לאפשרות לאמוד באופן מהימן את השווים הנגזרים מהעסקה, ובפרט מהו השווי המלא של התמורה בגין הפעילות הנרכשת ומהו הערך שיש לייחס למוניטין, ככל שיש לייחס ערך כאמור. זאת, נוכח היעדר ראיות חיצוניות לשווי העסקה ולמחירה, ומשכך היעדר ראייה אובייקטיבית לשוויה ההוגן של הפעילות הנרכשת, ובפרט כאשר העסקה מבוצעת באמצעות הנפקת מניות.

33. להשלמת התמונה, יש להדגיש כי פרשנות כאמור הינה עקבית עם הכללים החשבונאיים שנהגו בעבר בישראל, עובר ליישום התקינה הבינלאומית, בקשר עם עסקאות צירופי עסקים תחת אותה שליטה. בנסיבות בהן לא קיים כלל חשבונאי מפורש וברור תחת התקינה הבינלאומית, אין מקום לשנות מהפרקטיקה והכללים שנהגו בישראל מבלי ששינוי שכזה ייתמך בנימוקים משמעותיים, אשר יש בהם כדי להצדיק את שינוי הכלל, גם מנקודת מבט רגולטורית המביאה בחשבון שיקולים מדיניות הנוגעים לשמירה על עניינו של ציבור המשקיעים. ואכן, סגל הרשות הביא בחשבון שיקולים אלו בהתייחסו לעסקאות צירוף עסקים תחת אותה שליטה שהגיעו לפתחו מאז אימוץ התקינה הבינלאומית.

34. [REDACTED]

35. סוף דבר, לאור העובדה כי בנסיבות עניינן של הרוכשות והנרכשות לא חל, כתוצאה מעסקת צירוף העסקים, שינוי כלשהו בשיעורי ההחזקה של בעלי המניות כתוצאה מהעסקה המבוצעת סגל הרשות אינו מקבל את עמדת החברה לפיה ניתן ליישם במקרה דנן, את שיטת הרכישה כאנלוגיה ל-IFRS-3. משכך, יש ליישם את השיטה החשבונאית המביאה לידי ביטוי את המהות הכלכלית בעסקה דנן ואת ההמשכיות מנקודת מבטם של בעלי המניות לפני ואחרי העסקה. קרי, יש ליישם את עקרונות שיטת ה-as pooling.

בהתאם לנוהל הנחיה מקדמית, ובשים לב לבקשת החברה, פנייתה של החברה ותשובת סגל הרשות יפורסמו באתר הרשות מבלי לציין את פרטי החברה.

בכבוד רב,

שלומי וינר, רו"ח

עדי טל, רו"ח, עו"ד
ראש היחידה המקצועית החשבונאית
סגנית רואה החשבון הראשי

העתק: